

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

KANDIDATUPPSATS

A blossoming hope

Patients' experience of hope

Josefine Siösteen och Sofia Svensson

Nursing Programme, 180 credits
Nursing Thesis, 15 credits (61-90)
Autumn 2013

School of Social and Health Sciences
P.O. 823
S- 301 18 Halmstad

Titel	Ett blommande hopp – Patienters upplevelse av hopp
Författare	Josefine Siösteen och Sofia Svensson
Sektion	Sektionen för hälsa och samhälle
Handledare	Carina Göransson, Universitetsadjunkt, Fil. Mag omvårdnad.
Examinator	Cathrine Hildingh, Professor
Tid	ht 2013
Sidantal	14
Nyckelord	hopp, omvårdnad, patient perspektiv, upplevelse

Abstract

Människor är i behov av hopp under hela livstiden och ett liv utan hopp kan ses som meningslöst. Hopp är ett mångdimensionellt, komplext begrepp som förändras över tiden och blir särskilt märkbart vid sjukdom. Syftet var att belysa upplevelsen av hopp hos patienter. Studien genomfördes som en litteraturstudie där resultatet utgjordes av elva vetenskapliga artiklar. Känslor som oro, rädsla kunde bli märkbara vid sjukdom och känslor av hopplöshet dominerade. Hoppet ansågs vara framåt drivande och gav motivation att kämpa vidare. Anhörigas stöd var viktigt för att känna värde och stödet inifrån var betydelsefullt för att finna hoppet. Sjuksköterskans inbringade hopp genom närvaro, aktivt lyssnande och uppmuntrande handlingar. Hopp var något som fanns inom varje patient och upplevdes på liknande sätt oberoende av sjukdom. Det är av stor betydelse att belysa hopp i sjuksköterskeutbildningen, metoder för att inbringa hopp bör utvecklas och användas i klinisk verksamhet.

Title A blossoming hope – The experience of hope

Author Josefine Siösteen och Sofia Svensson

Department School of Social and Health Sciences

Supervisor Carina Göransson, Lectourer, MScN

Examiner Cathrine Hildingh, Professor

Period autumn 2013

Pages 14

Key words experience, hope, nursing, patient perspective

Abstract

People are in need of hope throughout life and a life without hope is pointless. Hope is a multidimensional, complex concept that changes over time and becomes noticeable during illness. The aim was to highlight the experience of hope in patients. The study was conducted as a literature review where eleven scientific papers formed the basis for the results. Emotions such as anxiety and fear could be felt during illness and feelings of hopelessness dominated. The hope was thought to be propulsive and gave motivation to keep fighting. Relatives' support was important to feel valuable and support from within was significant to find hope. The nurse brought hope through presence, active listening and encouraging action. Hope was something that existed within each patient and experienced in a similar way regardless of illness. It is of great importance to elucidate hope in nursing education, methods to raise hopes should be developed and used in clinical practice.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Historiskt perspektiv	1
Vårdvetenskapligt perspektiv	1
Patient perspektiv	2
Problemformulering	3
Syfte	3
Metod	3
Datainsamling	3
Artikelsökning i Cinahl	4
Artikelsökning i PsycInfo	4
Databearbetning	5
Resultat	5
Känslan av hopplöshet – pendlandet mellan hopp & hopplöshet	5
Stöd utifrån – ett hjälpande hopp	6
Stöd inifrån - existentiellt hopp	7
Hopp om en framtid – att sträva framåt	8
Diskussion	9
Metoddiskussion	9
Resultatdiskussion	11
Konklusion	13
Implikation	13
Bilaga A, Tabell 2. Sökhistorik	
Bilaga B1-B7, Tabell 3. Artikelöversikt	

Inledning

Begreppet hopp är ett mångdimensionellt och komplext begrepp (Hammer, Mogensen & Hall, 2009b). Det har definierats på flera sätt och beskrivs med en dynamisk karaktär som är inriktad på framtiden, är individuell och förändringsbar. Hoppet utgör en grund för hur människan bemästrar livet och är en utgångspunkt för människans handlingar och vilka beslut som tas (Kristoffersen, Jahren & Breievne, 2005). Människans handlingar kan på olika sätt kopplas till hopp och ett liv utan hopp är praktiskt taget meningslöst.

Hoppet upplevs på olika sätt beroende på livssituation och individ (Kavradim Turan, Canli Özer & Bozcuk 2012). Det förändras över tiden och under viktiga händelser i livet som sjukdom och åldrande. Med anledning av det ses hopp som en viktig del i sjukvården då en sjukdomsdiagnos förändrar människans syn på sig själv och på framtidens möjligheter. (Duggleby, Hicks, Nekolaichuk, Holtslander, Williams, Chambers & Eby, 2012)

Inom omvårdnad är det sjuksköterskans uppgift att uppmärksamma, möta en människas sjukdomshistoria och lidande (Svensk sjuksköterskeförening, 2005). Sjuksköterskan ska hjälpa patienten att hantera sin sjukdom genom att tillgodose patientens individuella omvårdnadsbehov. Hoppet är ett verktyg som kan användas för att minska lidande och finna meningen med livet (Benzein, 2012).

Bakgrund

Historiskt perspektiv

Enligt Svensk ordbok (2009, s.1210) definieras hopp som ”grundad tro på, (och önskan om) gynnsam utveckling”. The Oxford English Dictionary har en liknande definition ”expectations of something desired, a feeling of expectation and desire combined” (Rowe & Kellam, 2013 s.135).

Hopp benämns i grekisk mytologi där det berättas om Pandoras ask (Henrikson, Hanson & Törngren, 1998). Pandora var en flicka som Zeus skickade ner till jorden för att förintna titanen Prometheus. Som vapen hade Pandora en ask, när asken öppnades spreds alla världens plågor och färor ut. Enligt historien hann aldrig hoppet försvinna ut i världen utan fanns kvar i asken och därmed talesättet ”det sista som överger människan är hoppet”.

Hopp har senare beskrivits som nödvändigt för människan tillvaro och ses där av som ett centralt vårdvetenskapligt begrepp. (Hammer et al., 2009b). Om hoppet går förlorat kan människan inte existera.

Vårdvetenskapligt perspektiv

Enligt Eriksson (1987) utgörs vårdandets kärna av tro, hopp och kärlek. Genom tro och hopp formas livets mål och mening genom livs och trosåskådningar. Tro, hopp och kärlek är en helhet och förstås de enskilda delarna och relationen mellan dessa fås större insikt i helheten som leder till att en holistisk människosyn kan uppnås. Eriksson tar upp tre olika

typer av hopp, positivt hopp som förväntan för framtiden, realistisk hopp som utgörs av en kraftkälla att fortsätta framåt samt kristet hopp som är knutet till Gud.

Ebright & Lyon (2002) beskriver religiös tro som en viktig del i att bevara hoppet vid sjukdom. Utifrån Erikssons (1987) vårdteologi har varje människa en andlig och religiös dimension som är utgångspunkt för att kunna studera hela människan. Människan har ett primärt behov av relationer till andra och till Gud, vilket i sin tur ger människan inre styrka till att se framtiden. Det kristna hoppet ger människan tillhörighet till något stort och att respektera och använda det som en resurs i vården utgör en av de etiska grunderna. Oberoende av hur hoppet uppfattas, som ett positivt hopp som ses vid förväntan på något eller ett mer realistiskt hopp så innebär hoppet en kraftkälla och fungerar som motivation till att uppnå välbefinnande vilket Eriksson (1987) menar är en viktig del för att åstadkomma god hälsa. Hälsa innebär inte att kroppen är frisk och funktionsduglig, utan människan måste känna sig hel i både kropp, själ och ande. WHO:s (1946) definition överensstämmer med Erikssons då WHO definierar hälsa som ett tillstånd av fullkomligt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte endast frånvaro av sjukdom.

ICN:s etiska kod för sjuksköterskor (2005) beskriver att sjuksköterskan skall främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa samt lindra lidande. Då hopp har stor betydelse för lidande människor är den huvudsakliga uppgiften inom omvårdnad att lindra det lidande som är möjligt och inte orsaka patienten något lidande (Svensk sjuksköterskeförening 2010). Lidandet är individuellt och kopplat till individens upplevelse av sin situation samt hur individen upplever händelser och förluster. Att skapa förutsättningar för patienten att uppleva hopp ses som en omvårdnadshandling som syftar till att minska lidande, stärka hälsa och välbefinnande (Benzein, 2012).

Eriksson (1994) beskriver begreppet patient och talar om begreppets ursprung och betydelsen som *”den lidande, den som tåligt föredrar och uthärdar någonting”*(s. 25). Det finns en mångskiftad bild på patienten och hur begreppet har utvecklats. Det har fått betydelsen en som är sjuk, har en diagnos och som är under behandling men trots sjukdom finns bakom begreppet en lidande människa och det är den subjektiva upplevelser av sjukdom som bestämmer huruvida sjukdom eller lidande förekommer.

Patient perspektiv

En omvälvande diagnos som till exempel ett cancerbesked kan medföra att patienter genomgår fysiska, emotionella och sociala förändringar (Kavradim et al., 2012). Omtumlande känslor och förändringar påverkar hur patienten hanterar sjukdomen samt vilka metoder som används för att bevara hoppet (Duggleby et al., 2012). Hoppet har visat sig hjälpa patienterna att ge mening i sjukdomen och på så sätt upprätthålla hög livskvalité (Kavradim et al., 2012). Hoppet påverkar människans förmåga att handskas med stressande situationer och hjälper till att omvärdera tillstånd till positiva möjligheter. Återhämtning kan ses som en process där hoppet driver människan framåt och ger energi och motivation som behövs för att övervinna hinder och klara av svåra motgångar I samband med en övergående sjukdomsdiagnos handlar återhämtningsprocessen om att återfå förmågor som gått förlorade. Vid kronisk sjukdom har återhämtningen ett annat fokus och handlar om att identifiera realistiska möjligheter och acceptera sin sjukdom (Duggleby et al., 2012).

Problemformulering

Hoppet kan upplevas på olika sätt beroende på livssituation och hälsotillstånd. En sjukdomsdiagnos upplevs ofta som omvälvande och medför påfrestande känslor och tankar angående livet. Då hoppet är betydelsefullt för lidande människor och en viktig del i omvårdnaden och sjukvården är det angeläget att studera den enskilda patientens upplevelse av hopp samt hur sjuksköterskan kan inbringa hopp till patienten för att främja hoppet och tillgodose patientens omvårdnadsbehov.

Syfte

Syftet med studien var att belysa upplevelsen av hopp hos vuxna patienter med somatisk sjukdom.

Metod

Studien utgjordes som en litteraturoversikt som enligt Friberg (2006) syftar till att skapa en översikt över forskningsresultat genom granskning av vetenskapliga artiklar och litteratur inom valt område.

Datansamling

Först gjordes en inledande litteratursökning som enligt Friberg (2006) syftar till att få en översikt över forskningsområdet samt begränsa forskningsproblemet. Sedan påbörjades en systematisk litteraturoversikt. Sökorden som användes utformades utifrån syftet och problemformuleringen vilka var *hope (hopp)*, *experience (upplevelse)*, *perception (uppfattning)*, *nursing (omvårdnad)*, *patient perspective (patient perspektiv)*, *suffering (lidande)*, *caring (omvårdnad)* och *recovery (återhämtning)*. Dessa användes i Cinahl, PubMed och PsycInfo som ansågs som lämpliga databaser för forskningsområdet. Sökorden utformades olika beroende på vilken databas som användes. För att sökningarna skulle handla om mer än ett sökord användes ordet AND med hjälp av Boolesk söklogik som enligt (Östlundh, 2006) förklarar vilket samband de olika sökorden skall ha till varandra. Vid artikelsökningen i PubMed kombinerades sökorden på varierande sätt men inga artiklar valdes ut till urval 1 då det återfanns dubletter eller artiklar som inte var relevanta för studiens syfte. Artikelsökningen redovisas därför inte i sökhistoriken. En kompletterande sökning gjordes även på funna artiklars referenser men då flertalet artiklar var skriva innan 2008 ansågs de inte vara lämpliga för studien då aktuell forskning som publicerats de senaste fem åren eftersträvades. De artiklar som var publicerade mellan 2008-2013 var redan lästa och ansågs inte tillföra något i studien och redovisas därför inte i sökhistoriken.

Studiens inklusionskriterier var artiklar publicerade de senaste fem åren för att nå aktuell forskning. Artiklarna skulle vara skriva på engelska samt vara en research article. Artiklar som innefattade psykiska sjukdomar, palliativ omvårdnad samt anhörigas och barns upplevelse av hopp exkluderades på grund av att fokus skulle ligga på patienter som

har en tid utanför sjukhuset och inte vårdas vid livets slutskede. Barns upplevelser exkluderades på grund av att allmänsjuksköterskor främst jobbar med patienter över 18 år. Psykiska sjukdomar exkluderades med anledning att avgränsa studien.

Totalt gavs 186 träffar varav 116 abstract lästes. Till första urvalet valdes 42 artiklar ut då titel och abstract överensstämde med studiens syfte, Artiklarna lästes enskilt av båda författarna och diskuterades sedan gemensamt. 31 artiklar exkluderades då de inte stämde överens med syftet. De elva artiklar som ansågs relevanta till syftet granskades tillsammans enligt Olsson & Sörensens (2011) bedömningsmall för kvalitativa samt kvantitativa artiklar. Tio artiklar graderades till grad I och valdes ut till andra urvalet. Den resterande artikeln graderades till grad II, men ansågs vara av hög vetenskaplig kvalitet då den låg nära gränsen till grad I. Artikeln var relevant till studiens syfte och inkluderades till urval 2.

Tabell 1. Sökordsöversikt

Sökord	Cinahl Subjectheading list	PsycInfo Thesaurus
Hopp	Hope [MM]	Hope (Thesaurus)
Lidande		
Upplevelse	Experience* (Fritext)	Experience* (Fritext)
Omvårdnad	Nurs* (Fritext)	
Patient perspektiv		
Uppfattning		
Återhämtning	Recovery [MH]	

Artikelsökning i Cinahl

Artikelsökningen i Cinahl startades med en bred sökning då sökorden söktes var för sig för att se hur mycket det fanns skrivet om respektive sökord. Sökorden kontrollerades i databasen för att se vilka som fanns som ämnesord och söktes därefter som Exakt Major Subject Heading [MM] eller Exact Subject Heading [MH], de sökord som inte fanns som ämnesord söktes i fritext. Nurs, experience och perception trunkerades med en asterisk * för att inkludera olika böjningsformer av ordet för att inte missa relevanta artiklar. För att sökningarna skulle handla om mer än ett sökord användes ordet AND med hjälp av Boolesk söklogik (Östlundh, 2006).

Sökorden kombinerades på olika sätt för att få en mer specifik sökning utifrån syftet. Vid alla sökningar användes ämnesordet MM hope och kombinerades med respektive sökord i fritext förutom *recovery* som söktes med Exakt Subject Heading [MH].

Sökkombinationen med MM hope och experience*, MM hope och nurs*, MM hope och MH recovery gav totalt 136 träffar och av dessa valdes 42 artiklar till urval 1 och redovisas i sökhistoriken. Sökorden *suffering, caring, perception och patient perspective* söktes

tillsammans med MM hope men inga nya artiklar gavs då tidigare sökkombinationer var omfattande och endast dubletter och irrelevanta artiklar påträffades i de nya sökningarna och redovisas därför inte i sökhistoriken och tabell 1.

Artikelsökning i PsycInfo

I PsycInfo kontrollerades sökorden som ämnesord, hope, experience och nursing fanns som ämnesord, thesaurus men för att få en specifik sökning valdes enbart hope som major subject [MJSUB]. I sökningen kombinerades [MJSUB] hope med nurs* och sedan med perception* men de artiklar som var relevanta till syftet var dubletter. En sökning med [MJSUB] hope AND experience* gjordes och gav även här många dubletter men två nya artiklar valdes till urval 1 och redovisas därmed i sökhistoriken. Avgränsningar vid sökningen var artiklar publicerade senaste fem åren, de skulle vara på engelska eller svenska, en peer reviewed artikel och vara gjord på vuxna människor över 18 år.

Databearbetning

Artiklar som valdes ut till urval 1 lästes enskilt och diskuterades därefter gemensamt. För att kunna belysa patienters upplevelser av hopp valdes artiklar oberoende av sjukdomstillstånd för att kunna se både likheter och olikheter hos patientens upplevelser av hopp. Resultaten från artiklarna i urval 1 lästes igenom och sammanfattades gemensamt. De artiklar som inte ansågs vara relevanta till studiens syfte uteslöts och elva stycken artiklar valdes till urval 2. Artiklarna granskades tillsammans och bedömdes enligt Olsson och Sörensens (2011) bedömningsmall för kvalitativa och kvantitativa artiklar. En artikelöversikt gjordes där artiklarna sammanställdes för att få en tydlig översikt om artiklarnas innehåll som redovisas i tabell 3, bilaga B1-B7. Artiklarnas resultat skrevs ihop på ett Worddokument och lästes återigen igenom och diskuterades för att finna likheter samt olikheter bland artiklarna. De kategorier som fastställdes var: Känslan av hopplöshet, Stöd utifrån, Stöd inifrån och Hopp om en framtid. När kategorierna var bestämda fick varje kategori en färg och resultatet i artiklarna färgkodades för att lättare kunna sammanställa resultatet i kategorier.

Resultat

Känslan av hopplöshet – pendlandet mellan hopp & hopplöshet

Hopp och hopplöshet uttrycktes vid omvälvande förändringar och vid sjukdom (Hammer, Mogensen & Hall, 2009a; Harris & Larsen, 2008; Schaufel, Nordrehaug & Malterud, 2011; Tutton, Seers & Langstaff, 2012a). När en patient får en sjukdomsdiagnos leder det ofta till en obalans mellan känslor av hopp och hopplöshet. Obalansen gör sig tillkänna vid positiva förhoppningar på att bli botad och rädslan av att sjukdomen tar kontroll över livet. Det kan ses som att hopp och hopplöshet är en del av det dagliga livet då upplevelsen skiftar beroende på dagsform (Tutton et al., 2012a). En del patienter upplevde att hoppet inte påverkades av sjukdomen utan kvarstod konstant, samtidigt som andra upplevde hoppet helt frånvarande till följd av sjukdomen (Bright, Kayes, McCann & McPherson, 2013). Pendlandet mellan upplevelsen av hopp och hopplöshet kan ses som en kamp då

patienter kämpade med att vilja känna hopp för framtiden men drogs snabbt ner i en ond cirkel av förtvivlan och hopplöshet då sjukdomsförloppet är oberäkneligt och kan förändras hastigt (Hammer et al., 2009a; Tutton et al., 2012a).

Smärta och smärtsamma behandlingar kunde bidra till höga nivåer av förtvivlan och minskad känsla av hopp (Saraf, Singh & Khurana, 2013). En del troende patienter upplevde tidvis att de straffats med sjukdom som inte förtjänats vilket resulterade i att religiös tro kunde gå förlorad och uttryck av hopplöshet upplevdes. Omgivande miljö var betydelsefull för patienter, då somliga platser som sjukhus kunde ses som krävande, berövande och hotande som påverkade upplevelsen av hopp negativt.

När hopplöshet upplevts, kunde hoppet återställas, då hopplösheten aktiverade hoppet hos patienterna (Hammer et al., 2009a). Hoppet aktiverades genom planering av framtiden och ett positivt tänkande. Patienterna upplevde att hoppet kunde inbringas genom att läsa eller tala om hoppet då det hjälpte vid insikt att hoppet fanns inombords och kunde på så sätt erhållas (Bright et al., 2013). Genom att minska negativa tankar, fokusera på gynnsamma saker i livet och ha en positiv syn på situationen upplevde patienterna det lättare att ta sig ur hopplösheten. Flertalet patienter upplevde att det inte kunde påverka sjukdomsförloppet och fokuserade istället på att upprätthålla en god mentalitet genom att strunta i symtomen och ta vara på livet (Quaid et al., 2008; Schaufel et al., 2011).

Stöd utifrån – ett hjälpande hopp

Sjukdomsdiagnosen fick patienterna att tänka på sina nära och kära, då ett stort behov och önskan om socialt stöd existerade (Hammer et al., 2009a; Saraf et al., 2013). Relationer med andra gav en känsla av värde, tillhörighet och hög livskvalitet. Patienterna upplevde att hoppet växte fram genom ömsesidiga relationer och vetskapen om att pålitliga människor befann sig runt patienten inbringade hopp.

”Giving love and being loved give me hope”
(Hammer, Mogensen & Hall, 2009a s. 277).

Enligt Wolverson Radbourne, Clarke & Moniz-Cook (2010) återfinns hoppet i familjen, det utvecklas i barndomen och finns inom en under hela livstiden. Hoppets arv överförs sedan vidare i familjen och vid regelbunden kontakt med familjen bevarades hoppet och återspeglar det hopp som uttrycks idag. Familj och vänner sågs som styrkekälla och det var av stor vikt att spendera mycket tid med närstående så utmaningar kunde tacklas (Quaid et al., 2008; Schaufel et al., 2011). Relationen med andra inbringade hopp och gav patienterna anledning att fortsätta leva och drivkraften att kämpa vidare (Harris et al., 2008). Flertalet patienter ansåg att hoppet upplevdes stärkas av vetskapen att andra människor klarat sig igenom eller lever ett bra liv trots sjukdom då det får patienten att se framtida möjligheter (Harris et al., 2008; Schaufel et al., 2011). Patienter med en Multipel sklerosdiagnos ansåg dock att möten med personer med samma sjukdom skapade ett känslokaos och gjorde det svårare att acceptera sjukdomen då sjukdomsförloppets utveckling gav sig till känna (Soundy, Benson, Dawes, Smith, Collett & Meaney, 2012).

Trots att familj och vänner ansågs vara ett emotionellt stöd vid sjukdom kunde de emellanåt upplevas som stort orosmoment och framkalla dödsångest då osäkerheten över familjens framtid och välbefinnande skapade rädsla (Saraf et al., 2013). Ängestfyllda känslor av skuld och ledsamhet kunde uppkomma då patienten inte ville vara en börda för

familjen och samhället. Svårigheter att be om hjälp upplevdes och patienter strävade efter autonomi för att inte belasta familj och vänner.

Flertalet patienter upplevde att hopp kunde inbringas av vårdpersonal genom uppmuntrande ord och handlingar (Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011). Patienter upplevde det tillfredsställande att vara under total kontroll, att bli omhändertagen av vårdpersonal och lägga sitt liv i någon annans händer. Hoppet upplevdes ge styrka att ta hand om andra och flertalet patienter beskrev ett behov av att ta hand om andra som en reaktion på sin sjukdom, det sågs som en copingstrategi och försvarsmekanism för att själva inte gå under i sjukdomen. (Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011).

Stöd inifrån - existentiellt hopp

Hoppet finns inom människa och bidrar till andligt mod och upplevs som en personlig, inre energi ansluten till styrka och vilja (Hammer et al., 2009a). En religiös tro inbringade hopp och gav patienterna en positiv inställning till livet och gav energi att leva i nuet (Harris et al., 2008; Wolverson Radbourne et al., 2010). Tron på att allting inte är under människans kontroll resulterade i minskad existentiell stress och ångest (Saraf et al., 2013). En tro på fatalism beskrevs av många patienter och att livet är styrt av ödet eller förutbestämt bidrog till styrka och acceptans i början av sjukdomen.

En djup önskan om tillfrisknande beskrevs och genom tro och andlighet ansågs det lättare att hålla fast vid hoppet (Harris et al., 2008; Saraf et al., 2013). En del troende patienter kände mening i att de fått sjukdomen, då de ansåg att alla livshändelser är planerade av Gud, vilket hjälpte i accepterandet och gav förmågan att se positivt på situationen (Saraf et al., 2013; Soundy et al., 2012). Religion kunde användas för att trotsa förändringar i sjukdomen och gav styrka och lugn. En del troende patienter upplevde att religiösa utövande som bön gav minskad rädsla och högre hopp då det hjälpte patienten att finna den väg som Gud valde.

En del patienter uttryckte att sjukdomen gav en starkare tro och närmare tillhörighet till Gud men sjukdomen kunde även inbringa tvivlande och kluvenhet till Gud då Gud ansågs vara ansvarig för sjukdomen (Saraf et al., 2013). Genom tro och andlighet upplevde patienten att hoppet stärktes av insikten att alla skall dö och fenomenet att acceptera döden gav acceptans av sjukdomen och meningen med livet kunde finnas (Schaufel et al., 2011; Soundy et al., 2012)

Hoppet är grundläggande för människans existens och finns inom människan. Det ger motivation att finna meningen med livet och lägger en grund för välbefinnande och livskvalité, en känsla av att vara en hel människa (Hammer et al., 2009a; Quaid et al., 2008; Wolverson Radbourne et al., 2010). En del patienter kunde upplevda hoppet och meningen med livet som en cirkel, där meningen med livet gav hopp och hoppet i sin tur gav mening i livet (Quaid et al., 2008). Samhörigheten till familj, vänner och andlighet upplevdes stärka hoppet och få patienter att känna att livet var meningsfullt då anhöriga fungerade drivande och främjande genom sin närvaro (Harris et al., 2008; Saraf et al., 2013; Wolverson Radbourne et al., 2010).

Trots allvarliga hot mot patientens framtid och vardagsliv upplevde patienter att meningen med livet kunde upprätthållas av ett starkt hopp (Harris et al. 2008; Schaufel et al., 2011). Överväldigande känslor som skuld, ilska och avsky utmanade hoppet men genom att

samtala om sina känslor kunde känslorna röjas bort och hoppet växte fram. De patienter som accepterat sin sjukdom upplevde att hopp och syfte gavs genom att engagera sig i sin sjukdom tillsammans med andra i liknande situationer då meningen och syftet med sjukdomen ger hoppet en chans att finnas och gör en positiv skillnad i sitt eget och andras liv (Harris et al., 2008; Schaufel et al., 2011).

När omvälvande diagnoser eller somatiska besvär var en del av patienten upplevdes hoppet som en meningsfull kraft och gav en anledning till återhämtning (Soundy et al., 2012). Trots att några patienter upplevde att de inte hade något att leva för och inte såg meningen med livet accepterade de flesta sin sjukdom med hjälp av hoppet. En positiv attityd och förhoppningar på botemedel gav hopp i livet och fick patienterna att kämpa vidare mot en god livskvalitet och ett innehållsrikt nu, då det ansåg viktigare än en lång framtid (Dorsett, 2010; Schaufel et al., 2011).

Hopp om en framtid – att sträva framåt

En mottagen sjukdomsdiagnos kunde först upplevas som en chock och känslor av rädsla, ångest och osäkerhet för framtiden uppstod (Harris et al., 2008; Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011). Upplevelsen av hopp kunde förändras gentemot hur patienterna uppfattade sin nuvarande situation och framtid. Stundtals upplevdes hoppet och förväntningarna på tillfrisknande som dominerande medan vid andra tillfällen var osäkerheten om framtiden framträdande (Bright et al., 2013). Patienterna upplevde att hoppet fungerade framåtsträvande och hjälpte till vid anpassning av en ny fas i livet (Schaufel et al., 2011). Framtidsinriktat hopp identifierar förhoppningar och strävan mot framtiden, vilket var grundläggande för tillfrisknande (Bright et al., 2013).

Patienter kämpade för självständighet och att klara av grundläggande sysslor (Schaufel et al., 2011). Varje liten framgång upplevdes bygga på hoppet och små framsteg gav fortsatt hopp. Genom att ta en dag i taget, ta vara på nuvarande funktioner och dagliga rutiner upplevdes hopp (Dorsett, 2010; Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011; Tutton et al., 2012b; Wolverson Radbourne et al., 2010). Patienter uttryckte vikten av att leva för stunden och att fullt omsluta livet då de inte hade något att förlora utan bara vinna.

Hoppet upplevdes som en stark motivationskraft och patienter beskrev vikten av att använda mål för att få en klar bild på vad som skulle uppnås, både långsiktiga men framförallt kortsiktiga mål ansågs nödvändiga (Tutton et al., 2012b). Att ha något att fokusera på, sträva mot drev patienterna framåt mot framtiden och ett framtidsinriktat hopp bildades. Nyckeln till hoppfullhet ansågs vara att vidta åtgärder, att agera då det gav en mening att gå upp på morgonen (Soundy et al., 2012). Slutförda mål gav motivation att fortsätta mot fler mål och genom att tänka tillbaka på tidigare övervunna hinder kunde känslan av hopp stärkas då det bevisade att hoppet fanns där då och att det kan finnas nu (Harris et al., 2008). Upplevelsen av hopp ansågs generellt som något positivt och bra att ha men det kunde även vara dåligt då det kunde bli ouppfyllt (Bright et al., 2013). Ouppfyllt hopp kunde resultera i besvikelse och känslomässigt lidande då patienter upplevde en känsla av misslyckande. Genom att släppa taget om tidigare förhoppningar och fokusera på nya förhoppningar upplevde patienter att hoppet återfanns och ett framtidsinriktat hopp infann sig (Wolverson Radbourne et al., 2010).

Vid en sjukdomsdiagnos upplevdes hoppet främst fokuserat på tron att bli botad och drivkraften att återgå till det ”normala” var stark (Bright et al., 2013; Dorsett 2010;

Hammer et al, 2009a; Harris et al., 2008; Saraf et al., 2011; Schaufel et al., 2011; Soundy et al., 2012; Tutton et al., 2012a; Tutton et al., 2012b; Wolverson Radbourne et al., 2010) Hoppet på återhämtning återspeglades av viljan att gå framåt och komma tillbaka till det som var innan eller att möta önskvärda mål. Trots att framtiden upplevdes osäker fanns det en tro hos patienterna att livet fortfarande var innehållsrikt om tillfrisknandet låg i fokus (Tutton et al., 2012a; Tutton et al., 2012b). Känslor av hoppfullhet inför framtiden inbringade hopp hos patienterna och var avgörande för återhämtningen.

Patienterna upplevde det lättare att bibehålla hoppet vid stöttning av vårdpersonal och erhållen information om sjukdomen (Tutton et al., 2012b). Upplevelsen av hopp var viktig och hjälpte patienterna att hålla fast vid något. När vårdpersonal stöttade patienterna och hjälpte dem tänka positivt upplevde patienterna att de blev hoppfulla för framtiden och genom att se framsteg inbringades hopp om att fortsätta förbättras (Bright et al., 2013).

Diskussion

Metoddiskussion

Forskningsområdet ansågs brett och begränsningar krävdes vid artikelsökningar för att avgränsa sökresultatet till artiklar med hög relevans för studiens syfte. Då syftet med studien var att belysa hopp utifrån patientens upplevelse exkluderades artiklar där anhöriga och friska personer studerats. För att nå aktuell forskning inkluderades enbart artiklar publicerade de senaste fem åren. Tidsbegränsningen kan ses som en styrka då endast den senaste forskningen ligger som grund men även som en begränsning då adekvat forskning kan ha exkluderats. Artiklar som omfattade studier gjorda på barn samt personer med psykisk sjukdom exkluderades för att begränsa studien. Begränsningen styrker studiens resultat och blir mer specifikt men begränsningarna kan ge en svaghet i studien då viktiga uppfattningar om hoppets upplevelser kan gå förlorad.

För att nå evidensbaserad kunskap som överensstämde med studiens syfte och problemformulering valdes Cinahl, PubMed och PsycInfo som databaser. De valda databaserna täcker en stor del av sökområdet och innehåller forskning inom omvårdnad. Enligt Henricson (2012) styrks validiteten vid sökningar i fler databaser och ökar chansen för relevanta träffar. Genom att använda fler databaser erhålls en bred översikt över tidigare forskning inom valt område och ses därför som en styrka. Användandet av fler databaser hade kunnat resultera i fler relevanta artiklar. I databasen PubMed återfanns enbart dubletter, både utvalda och uteslutna artiklar, och artiklar som inte var relevanta till syftet.

Artikelsökningen utfördes systematiskt och sökorden kontrollerades som ämnesord i form av Headings, MeSH-termer och Thesaurus för att få så specifik sökning som möjligt. De sökord som framförallt användes som ämnesord var *hope* och användes vid alla sökningar. Resterande sökord förutom *recovery* söktes i fritext i kombination med ämnesordet för att få relevanta träffar för studiens syfte.

Då syftet med studien var att få en djupare förståelse i hur patienter upplever hopp valdes *hope* ut som huvudsökord och förekom vid alla sökningar. *Experience (upplevelse)*, *perception (uppfattning)*, och *patient perspective (patient perspektiv)* ansågs lämpliga

sökord då syftet med studien var att studera patienters upplevelse. *Suffering (lidande)* och *recovery (återhämtning)* var två begrepp som var bidragande till hur hoppet utvecklas då lidandet utmanar patients hopp vid sjukdom och får patienten att sträva efter återhämtning. *Nursing (omvårdnad)* användes som sökord då omvårdnadsperspektiv ville nås. Sökorden som valdes för litteraturstudien ansågs lämpliga utifrån problemformuleringen och syfte och gav en bred översikt då samma artiklar började återkomma redan efter några sökningar. Det ses som positivt och en klar styrka då det visar på att stora delar av området söktes av. Ytterligare kombinationer med sökord kunde resultera i fler fördelaktiga träffar. Abstract som lästes valdes då artikelns titel svarade mot studiens syfte, dock finnas det en risk att artiklar som var relevanta kan ha blivit förbisedda.

Valda artiklar var skriva på engelska och kan ses som en styrka då flertalet vetenskapliga tidskrifter endast publicerar artiklar skriva på engelska. Artiklar skrivna på engelska valdes då det är ett språk som behärskades tillräckligt väl för att få förståelse för artiklarnas innehåll, det kan däremot ses som en svaghet då relevanta artiklar på andra språk kan ha förbisetts. Artiklar som valdes var begränsade till research article eller peer reviewed, vilket ses som en styrka då de valda artiklarna är av hög vetenskaplig kvalitet.

Valda artiklar lästes först enskilt och diskuterades sedan gemensamt. Artiklarna sammanfattades och diskuterades sedan ett flertal gånger. Att läsa artiklarna enskilt och diskuteras gemensamt kan ses som en styrka då det finns olika aspekter i artiklarna vid första genomläsning och vid gemensam diskussion kan konsensus om den vetenskapliga kvalitén på artiklarna uppnås. Syftet med studien var att belysa patientens upplevelse av hopp och urvalet resulterades i elva kvalitativa artiklar. Kvantitativa artiklar exkluderades inte men de kvantitativa artiklar som valdes till urval 1 ansågs inte relevanta för studiens syfte. Det ses som en styrka att enbart kvalitativa artiklar använts för att sammanställa studiens resultat, då syftet var att belysa patienters upplevelser av hopp, och när subjektiva erfarenheter och upplevelser vill studeras föredras en kvalitativ metod (Friberg, 2006).

Resultatartiklarna kom från olika länder så som Australien, Nya Zeeland, Canada, USA, Indien, Storbritannien och Norge. Spridningen i olika länder ses som en styrka i studien då en helhetssyn av patienters upplevelse och en bredare syn på hopp kan belysas från olika kulturer. Flertalet av artiklarnas var från länder med liknande levnadsförhållanden som Sverige vilket också gav studien mer tyngd då resultatet kan appliceras till svensk sjukvård.

Resultatartiklarna granskades tillsammans enligt Olsson och Sörensens (2011) bedömningsmall för kvalitativa samt kvantitativa artiklar för att kontrollera den vetenskapliga kvalitén. Bedömningsmallen ansågs tillförlitlig då den erhöll tydliga kriterier och ett poängsystem som tydligt klargjorde artikelns vetenskapliga kvalitet. Tio artiklar graderades till grad I och en artikel graderades till grad II. De artiklar som graderades till grad I ansågs vara av hög vetenskaplig kvalitet och användes för att sammanställa resultatet i studien. Den artikel som graderades till grad II ansågs vara av hög vetenskaplig kvalitet och relevant för studiens syfte och inkluderades i studien då endast abstractet var av sämre kvalitet.

För att sammanställa studiens resultat analyserades resultatartiklarna via färgkodning. Det gav en bra översikt över insamlad data och likheter samt olikheter kunde tolkas och utforma kategorier. Kategorierna som valdes var Känslan av hopplöshet – pendlandet

mellan hopp och hopplöshet, Stöd utifrån – ett hjälpande hopp, Stöd inifrån – ett existentiellt hopp samt Hopp för en framtid – att sträva framåt.

Resultatdiskussion

Hoppet är grundläggande för människans existens och finns inom människan (Hammer et al., 2009b; Saraf et al., 2013). Det har länge kännetecknats som en viktig del i en patients existentiella behov och är en viktig resurs för patienter då det påverkar hur självbilden, hälsotillståndet samt hur framtida möjligheter ses (Kavradim et al., 2013). Hälsa enligt WHO (1946) definieras som ett tillstånd av fullkomligt välbefinnande. Resultatet visar att hopp bidrar till ökat välbefinnande och livskvalitet, vilket ger ett samband mellan hopp och god hälsa (Hammer et al., 2009a; Hammer et al., 2009b; Quaid et al., 2008; Saraf et al., 2013; Wolverson Radbourne et al., 2010). Eriksson (1987) styrker sambandet då hopp motiverar patienten till välbefinnande, som är en betydelsefull del i att uppleva god hälsa. Människor som söker vård eller kontaktar sjukvården är lidande och dess behov behöver tillgodoses (Kavradim et al., 2013). I ICN:s etiska kod för sjuksköterskor (2005) beskrivs fyra grundläggande ansvarsområden: främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa och lindra lidande. Då hopp har stor betydelse för lidande människor bör patientens individuella behov av hopp främjas. (Kristoffersen, Jahren & Breievne, 2005).

Resultatet visar tydligt att hopp är ett fenomen som upplevs av alla människor oavsett sjukdom (Bright et al., 2013; Dorsett, 2010; Hammer et al., 2009a; Harris et al., 2008; Quaid et al., 2008; Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011; Soundy et al., 2012; Tutton et al., 2012a; Tutton et al., 2012b; Wolverson Radbourne et al., 2010). Förhoppningar på att bli botad och återgå till det normala var stark hos alla patienter trots övergående eller kroniska sjukdomsdiagnoser. Strategier för att upprätthålla hoppet kunde dock se olika ut med hjälp av anhöriga, religion eller vårdpersonal.

När en patient erhåller en sjukdomsdiagnos uppkommer en osäkerhet inför framtiden och känslor som rädsla, oro uppstår (Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011). En obalans mellan hopp och hopplöshet förekommer och förändras över tid (Hammer et al., 2009a; Tutton et al., 2012a). Obalansen ses som en kamp och är en del av det dagliga livet då sjukdomsförloppet kan se olika ut. I resultatet beskrivs att flertalet patienters upplevelse av hopp inte påverkades av sjukdomen medan andra patienter upplevde hoppet helt frånvarande till följd av sjukdomen (Bright et al., 2013). Då hopplöshet dominerade i början av sjukdomen var hopp något som växte fram med tiden och patienter upplevde att hoppet existerade men låg passivt inombords. Sjuksköterskan har en viktig roll i att locka fram det passiva hoppet och görs genom att använda sig av patientens resurser som till exempel religion och anhöriga (Rowe et al., 2013). För att inbringa hoppet hos patienter är det betydelsefullt att sjuksköterskan är närvarande och tillgänglig för patienten både fysiskt och psykiskt. Aktivt lyssnande på patientens livshistoria kan stärka hoppet och vårdrelationen, sjuksköterskan motiverar då till framtida möjligheter med fokus på livkvalité (Klotz, 2010).

I resultatet framkommer det att hopp fungerar framtidsinriktat och motiverande (Bright et al., 2013; Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011; Tutton et al., 2012). Genom att ta vara på uppnådda mål kunde hoppet upprätthållas och hjälpte patienterna att blicka framåt (Dorsett, 2010; Schaufel et al., 2011; Tutton et al., 2012a; Tutton et al., 2012b). Hopp gav patienter motivation och var en bidragande faktor till att klara av mål. Oppfyllda mål

kunde bidra till en fortsatt känsla av hopplöshet och försiktighet vid planering av mål är betydelsefullt så orealistiska mål undviks (Bright et al., 2013). Falska förhoppningar är destruktiva på fler nivåer, då det skapar en överklig värld som patienten lever kvar i (Rowe et al. 2013). Det är endast en illusion och försvårar chansen att uppleva verkligt hopp. Sjuksköterskan kan hjälpa patienter att sätta upp realistiska mål genom stimulerande samtal men bör vara försiktig när hopp inbringas till patienten så orealistiska mål undviks.

Wolverson Radbourne et al., (2010) beskriver hur patientens hopp är beroende av barndomen. De anser att patientens hopp ursprungligen växer fram och tas efter ur familjen. Tidiga relationer med föräldrar ger en känsla av samhörighet och är förbunden med nuvarande hopp. Beror hoppets upplevelse på uppfostran kan det betyda att patienter inte ha liknande förutsättningar att hantera en sjukdom, vilket kan leda till att patienter får svårare att acceptera sjukdomen. Metoder att inbringa hopp behövs då det visar att patienter har olika förutsättningar. Behov behöver tillgodoses för att på bästa sätt kunna hantera en sjukdom och livssituation. Då hoppet ses som individuellt är det av stor betydelse att sjuksköterskan lyssnar till patientens individuella livssituation för att förstå och främja hoppet (Klotz, 2010). Sjuksköterskan behöver finna rätt förhållningssätt och mål som gör att patienten upplever hopp oberoende av uppfostran.

Det beskrevs viktigt att prata och träffa andra som överlevt samma sjukdom och se att de levtt ett långt, innehållsrikt liv (Harris et al., 2008; Schaufel et al., 2011). Samtal och möten med andra hjälpte patienterna att uppleva hopp och gav positiva förhoppningar för framtiden. Genom att engagera sig i sjukdomen och stödjande föreningar upplevde patienter tillförd skillnad för sig själva och för andra, det ansågs vara ett sätt att hantera sjukdomen och kämpa vidare. Patienter med en Multipel Sklerosdiagnos uttryckte att möten med patienter med samma diagnos upplevdes som ett känslokaos där känslor som ångest och oro var framträdande vid insikt om sjukdomens utveckling (Soundy et al., 2012). Då möten mellan patienter med samma sjukdom upplevdes olika, är det av stor vikt att hänsyn tas till patientens vilja angående möten med andra. Sjuksköterskan bör informera patienter om att föreningar och stödgrupper finns, då det kan stödja patienten. En tanke som väcktes var hur patienter bör vårdas på vårdavdelningar. Nydiagnostiserade patienter bör eventuellt inte vårdas tillsammans med patienter med långskridet sjukdomsförlopp då det kan resultera i negativa känslor och reducerat hopp.

En sjukdomsdiagnos väckte ett stort behov av socialt stöd, då omtumlande livshändelser upplevdes svåra att hantera på egen hand (Hammer et al., 2009a). Närhet av andra var betydelsefullt och upplevdes stärka hoppet. Eriksson (1987) belyser att relationen till andra är något som ger motivation, välbefinnande och främjar hopp. Trots att anhöriga ofta sågs som ett emotionellt stöd vid sjukdomen upplevdes de emellanåt som ett stort orosmoment som framkallade dödsångest (Saraf et al., 2013). När osäkerheten över familjens framtid och välbefinnande framträdde upplevdes rädsla hos patienterna. Rädslan och dödsångesten för familjens framtid kan minskas genom att patienter får tydlig information om sjukdomsförloppet och får tillfälle att ställa valfria frågor som tynger. (Klotz, 2010). Får patienten svar på sina frågor och tankar kring sjukdomen kunde delaktighet i planeringen av vården och framtida behov lättare tillgodoses. Planeras patientens framtida behov blir det lättare att acceptera sjukdomen då patienten vet vad som kommer hända och kan förbereda sig själv och anhöriga. Då relationen är viktig för en känsla av värde krävs det att sjuksköterskan har ett professionellt bemötande och skapar en relation med patienten och anhöriga (Rowe et al., 2013). Sjuksköterskans interaktion och tiden med patienten visades påverka upplevelsen av hopp (Haugan, Moksnes & Espnes, 2013). En tanke som växte var

att längre interaktionstid mellan patient och sjuksköterska kan resultera i en större insikt om omvårdnadsbehovet hos varje enskild patient så individanpassad vård kan utvecklas.

Religion och andlighet ansågs betydelsefullt för att upprätthålla patienternas upplevelse av hopp (Hammer et al., 2009a; Harris et al., 2008; Saraf et al., 2013; Wolverson Radbourne et al., 2010). En religiös tro användes för att trotsa förändringar i sjukdomen och upplevdes ge patienterna styrka och lugn. Bön kunde användas för att minska rädsla och hjälpte till vid hanterandet av sjukdomen och gav högre hopp. Eriksson (1987) styrker religionens betydelse vid hopp då tron ger patienten tillhörighet till något stort och att använda det som en resurs i vården är etiskt grundläggande. Sjuksköterskan ska respektera patientens tro och använda de resurser som finns inom sjukvården för att tillgodose patientens andliga behov.

Patienter upplevde det tillfredsställande att vara under total kontroll och bli omhändertagen av pålitliga människor (Saraf et al., 2013; Schaufel et al., 2011). Sjuksköterskans förhållningssätt vid bemötande och information var viktigt för att patienterna skulle uppleva sjuksköterskan som kompetent (Hammer et al., 2009b). När patienter upplevde att de blev omhändertagna av kompetent vårdpersonal, som hade förståelse för sjukdomen kände de sig bekväma, trygga och hoppet stärktes (Klotz, 2010). Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska (2005) beskriver att sjuksköterskan skall kommunicera med patienter, anhöriga på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt för att inbringa hopp hos patienten.

Konklusion

Hopp är en känsla som finns inom alla människor och upplevdes relativt lika oberoende av sjukdomstillstånd. En sjukdomsdiagnos ledde ofta till en känsla av hopplöshet men genom att tala om sjukdomen och framtiden återfanns hoppet och ett positivt tänkande till framtida möjligheter skapades. Ett stort behov och önskan om socialt stöd fanns hos patienter som genomgick en omvälvande situation. Samtal med anhöriga upplevdes som hoppfullt och gav drivkraften och energin till att kämpa vidare. Genom religion och tron på andlighet upplevde patienterna att hoppet blev starkare och lättare att hålla fast vid och gav en positiv inställning till livet. Religiösa utövande som bön upplevdes som stärkande och hjälpte patienterna att acceptera det som hänt. Hoppet upplevdes ge motivation att finna meningen med livet och skapade en känsla av lugn och tillfredsställelse. Patienter upplevde att det var viktigt att ta en dag i taget och leva för stunden för att bibehålla hoppet. När vårdpersonal stöttade och hjälpte patienter med sina mål upplevdes hoppet lättare att hålla fast vid och gav en positiv förhoppning på framtiden. När vårdpersonal påpekade framsteg och mål som uppfyllts gav det patienten en chans att se sin egen utveckling och gav ett starkt hopp om att fortsätta förbättras.

Implikation

Hopp ses som ett betydelsefullt vårdvetenskapligt begrepp och behövs vid sjukdomsdiagnoser hos patienter för att sträva framåt mot framtiden och finna meningen med livet. Forskningen visar att patienter som fått en diagnos är i behov av stöd av både anhöriga och vårdpersonal. Sjuksköterskan skall vara närvarande och stödja patientens

upplevelser vid sjukdom och inbringa ett hoppfullt tänkande om framtiden. Okunskap om hur hopp upplevs kan leda till att patientens behov av närvaro förbises och känslan av hopplöshet dominerar. Ökad kunskap om hopp ger sjuksköterskan en djupare förståelse i hur hopp inbringas och betydelsen av hopp för patienten. För att förståelse skall vinnas är det av vikt att begreppet hopp belyses i lärandemålen i olika vårdutbildningar då begreppets innebörd bör studeras djupgående. Även kliniskt verksamma sjuksköterskor bör erhålla information angående upplevelsen och betydelsen av hopp hos patienter så det kan appliceras i klinisk verksamhet. Lite forskning är gjord på patienters upplevelse av hopp i Sverige och hur hoppets upplevs kan mätas, vilket hade varit önskvärt. Ytterligare forskning behövs för att få djupare insikt om hur hoppinbringande omvårdnadsåtgärder ska appliceras i sjuksköterskans yrkesverksamhet

Referenser

- Benzein, E. (2012). Hopp. Ingår i L. Wiklund Gustin & I. Bergbom (red.) *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- *Bright, F. A. S., Kayes, N. M., McCann, C. M., & McPherson, K. M. (2013). Hope in people with aphasia. *Aphasiology*, 27(1), 41-58. doi:10.1080/02687038.2012.718069
- *Dorsett, P. (2010). The importance of hope in coping with severe acquired disability. *Australian Social Work*, 63(1), 83-102. doi:10.1080/03124070903464293
- Duggleby, W., Hicks, D., Nekolaichuk, C., Holtslander, L., Williams, A., Chambers, T., & Eby, J. (2012). Hope, older adults, and chronic illness: a metasynthesis of qualitative research. *Journal Of Advanced Nursing*, 68(6), 1211-1223. doi:10.1111/j.1365-2648.2011.05919.x
- Ebright, P., & Lyon, B. (2002). Understanding hope and factors that enhance hope in women with breast cancer. *Oncology Nursing Forum*, 29(3), 561-568. doi:10.1188/02.ONF.561-568
- Eriksson, K. (1994). *Den lidande människan*. Arlöv: Liber Utbildning
- Eriksson, K. (1987). *Pausen*. Stockholm: Nordstedt förlag.
- Friberg, F. (2006) Att göra en litteraturstudie. Ingår i F. Friberg (red.) *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Lund: Studentlitteratur AB
- *Hammer, K., Mogensen, O., & Hall, E. (2009a). Hope as experienced in women newly diagnosed with gynaecological cancer. *European Journal Of Oncology Nursing*, 13(4), 274-279. doi:10.1016/j.ejon.2009.02.004
- Hammer, K., Mogensen, O., & Hall, E. (2009b). The meaning of hope in nursing research: a meta-synthesis. *Scandinavian Journal Of Caring Sciences*, 23(3), 549-557.
- *Harris, G., & Larsen, D. (2008). Understanding hope in the face of an HIV diagnosis and high-risk behaviors. *Journal Of Health Psychology*, 13(3), 401-415.
- Haugan, G., Moksnes, U., & Espnes, G. (2013). Nurse–Patient Interaction: A Resource for Hope in Cognitively Intact Nursing Home Patients. *Journal Of Holistic Nursing*, 31(3), 152-163. doi:10.1177/0898010113491460
- Henricson, M. (2012). Diskussion. Ingår i M. Henricson (red.) *Vetenskaplig teori och metod – från idé till examination inom omvårdnad*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Henrikson, A., Hanson, L. & Törngren, D. (1998). *Stora mytologiska uppslagsboken*
- Kavradim, S., Özer, Z., & Bozcuk, H. (2012). Hope in people with cancer: a multivariate analysis from Turkey. *Journal Of Advanced Nursing*, 69(5), 1183-1196. doi:10.1111/j.1365-2648.2012.06110.x

- Klotz, L. K. (2010). Hope in relation to nursing interventions for HIV-infected patients and their significant others. *Journal of the association of nurses in aids care*, 21(4), 345-355. doi:10.1016/j.jana.2010.01.001.
- Kristoffersen, Jahren, N & Breivne, G. (2005). Lidande, hopp och livsmod. Ingår i N. Jahren, Kristoffersen, F. Nortvedt & E-A. Skaug, (red.), *Grundläggande omvårdnad*. Stockholm: Liber AB.
- Olsson, H., & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. (3. uppl.) Stockholm: Liber.
- *Quaid, K, A., Sims, S., Swenson, M., Harrison, J., Moskowitz, C., Stepanov, N., & ... Westphal, B. (2008). Living at risk: concealing risk and preserving hope in Huntington disease. *Journal Of Genetic Counseling*, 17(1), 117-128.
- Rowe, R., & Kellam, C. (2013). The Provider's Role in Promoting Hope for Patients in Clinical Encounters. *Home Health Care Management & Practice*, 25(4), 135-140. doi:10.1177/1084822312471348
- *Saraf, S., Singh, T. B. & Khurana, S. (2013). Cervical cancer survivors: Meaning in life. *Psychological Studies*, 58(2), 144-152. doi: 10.1007/s12646-013-0186-x
- *Schaufel, M. A., Nordrehaug, J. E. & Malterud, K. (2011). Hope in action-facing cardiac death: A qualitative study of patients with life-threatening disease. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* 6(1), 1-8.
- *Soundy, A., Benson, J., Dawes, H., Smith, B., Collett, J., & Meaney, A. (2012). Understanding hope in patients with Multiple Sclerosis. *Physiotherapy*, 98(4), 351-356. doi:10.1016/j.physio.2011.05.003
- Socialstyrelsen. (2005). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Svensk ordbok A-L. (2009). *Hopp*. Stockholm: Nordstedts.
- Svensk sjuksköterskeförening [SSF]. (2010). *Värdegrund för omvårdnad*. Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening.
- Svensk sjuksköterskeförening [SSF]. (2005). ICN:s etiska kod för sjuksköterskor. Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening.
- *Tutton, E., Seers, K., & Langstaff, D. (2012a). Hope in orthopaedic trauma: A qualitative study. *International Journal Of Nursing Studies*, 49(7), 872-879. doi:10.1016/j.ijnurstu.2012.01.013
- *Tutton, E., Seers, K., Langstaff, D., & Westwood, M. (2012b). Staff and patient views of the concept of hope on a stroke unit: a qualitative study. *Journal Of Advanced Nursing*, 68(9), 2061-2069. doi:10.1111/j.1365-2648.2011.05899.x

*Wolverson (Radbourne), E., Clarke, C., & Moniz-Cook, E. (2010). Remaining hopeful in early-stage dementia: a qualitative study. *Aging & Mental Health*, 14(4), 450-460. doi:10.1080/13607860903483110

Östlundh, L. (2006) *Informationssökning*. Ingår i F. Friberg (red.) Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten. Lund: Studentlitteratur AB.

* = Artiklar som ingår i resultatdelen

Tabell 2. Sökhistorik

Datum	Databas	Sökord/Limits/Boolska operatorer	Antal träffar	Lästa abstract	Urval 1	Urval 2
131015	Cinahl	MM hope AND experience* Limits: English, Research article, Published 2008-2013	68	68	23	6
131015	Cinahl	MM hope AND MH recovery Limits: English, Research article, Published 2008-2013	18	13	6	1
131016	Cinahl	MM hope AND nurs* Limits: English, Research article, Published 2008-2013	50	31	11	2
131108	PsycInfo	Mjsub (hope) AND experience* Limits: English, Peer reviewed, Human, Publiced, Adults	58(21)	11	2	2
Totalt:			186	116	42	11

Bilaga B1

Tabell 3. Artikelöversikt/forskning med kvalitativ metod

Publika- tionsår Land Databas	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval Bortfall	Slutsats	Vetenskaplig kvalitet
2013 Nya Zeeland Cinahl	Bright, F. A. S., Kayes, N. M., McCann, C. M., McPherson, K. M.	Hope in people with aphasia.	Syftet med studien var att undersöka upplevelsen av hopp hos patienter med afasi relaterat till stroke under rehabilitering, samt identifiera faktorer som påverkar upplevelsen av hopp.	Semistrukturerade intervjuer med Grounded Theory ansats. 5 personer med vänstersidig stroke deltog i studien. Verbal kommunikation, förstadiet i rehabiliteringen samt åldern 16-64 år krävdes. Inget bortfall.	Studien visar att personer med afasi efter stroke anser att hopp är en viktig upplevelse vid rehabilitering. Upplevelsen av hopp kan vara komplex och dynamisk.	Grad I
2010 Australien Cinahl	Dorsett, P.	The importance of hope in coping with severe acquired disability.	Syftet med studien var att belysa upplevelsen av hopp hos personer med ryggmärgsskada.	Kvalitativ semistrukturerad intervjuer. 46 personer med en ryggmärgsskada deltog i studien. Inget bortfall.	Hopp identifieras som en viktig känsla och hjälp vid ryggmärgsskador. Hopp på återhämtning, hopp på botemedel och hopp på en god livskvalitet framkommer hos patienterna. Hopp krävs vid anpassning av ryggmärgsskada.	Grad I

Bilaga B2

Tabell 3. Artikelöversikt/forskning med kvalitativ metod

Publika- tionsår Land Databas	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval Bortfall	Slutsats	Vetenskaplig kvalitet
2009 Danmark Cinahl	Hammer, K. Mogensen, O. Hall, E. O. C.	Hope as experienced in women newly diagnosed with gynaecological cancer.	Syftet med studien var att undersöka innebörden av den levda erfarenheten av hopp hos kvinnor med nydiagnostiserad gynekologisk cancer.	Kvalitativ intervjustudie med fenomenologisk analys. 27 kvinnor blev tillfrågade att delta i studien. Inklusionskriterier var nydiagnostiserad med gynekologisk cancer och förutsett att en hysterektomi skulle ske. Danska som första språk och villiga att berätta om sin upplevelse av hopp. Inget bortfall.	Hopp och hopplöshet har ett nära samband. Hopp behövs vid cancerbehandling för att se en framtid.	Grad I

Bilaga B3

Tabell 3. Artikelöversikt/forskning med kvalitativ metod

Publika-tionsår Datum Land	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval Bortfall	Slutsats	Vetenskaplig kvalitet
2008 Canada Cinahl	Harris, G.E Larsen, D.	Understanding hope in the face of an HIV diagnosis and high-risk behaviors.	Syftet med studien var att undersöka och beskriva upplevelsen av hopp i samband med riskfyllda beteenden och identifiera källor till hopp för patienter med en HIV-diagnos.	Kvalitativ fallstudie med hermeneutisk analys som baserades på semi-strukturerade intervjuer. 12 personer med HIV-diagnos och som uppgav ett högt riskbeteende vid diagnos deltog i studien. Inget bortfall.	Vid mottagandet av diagnosen upplevs hopplöshet. Med tiden kunde hoppet återfinnas med hjälp av stöd, att delta i meningsfulla livserfarenheter, känna alternativ, få behandling och att upprätthålla livskvalitet.	Grad I
2008 USA Cinahl	Quaid, K. A. Sims, S. L. Swenson, M. M. Harrison, J. M. Moskowitz, C. Stepanov, N. Suter, G. W. Westphal, B. J.	Living at risk: concealing risk and preserving hope in Huntington disease.	Syftet med studien var att samla information om hur det är att leva med risken att utveckla Huntingtons sjukdom hos individer som valt att inte fullfölja genetisk testning.	Kvalitativa ostrukturerade intervjuer. Naturalistisk förvärvande analys. 55 personer som medverkat i en större studie deltog i studien. Inget bortfall.	Att vara omedveten om hur framtiden ser ut gjorde det möjligt att upprätthålla hoppet. Hopp och osäkerhet kunde länkas samman och skiljer sig från förnekelse. Hoppet kunde även ge styrkan att stödja och ge livet mening.	Grad II

Bilaga B4

Tabell 3. Artikelöversikt/forskning med kvalitativ metod

Publika- tionsår Land Databas	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval Bortfall	Slutsats	Vetenskaplig kvalitet
2013 Indien PsycInfo	Saraf, S. Singh, T. B. Khurana, S.	Cervical cancer survivors: Meaning in life.	Syftet med studien var att erhålla beskrivande erfarenheter av hopp och meningen med livet hos kvinnor med behandlad livmoderhalscancer.	Kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Narrativ analys. 10 kvinnor som avslutat behandling av livmoderhalscancer deltog i studien. För att delta krävdes det att man var kvinna mellan 35-60 år, har avslutad behandling och har inga tecken på sjukdom under minst två år. Inget bortfall.	Hopp kunde bidra till en känsla av tillfredsställelse och hjälpa till att undvika negativa tankeprocesser. Bön hade stor inverkan på att härleda hopp och tron på Gud resulterade i en känsla av kontroll och minskad hjälplöshet. Patienter som fick höra att det inte fanns någon chans till återhämtning hade fortfarande hopp och fortsatte kämpa för sina liv.	Grad I

Bilaga B5

Tabell 3. Artikelöversikt/forskning med kvalitativ metod

Publika- tionsår Land Databas	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval Bortfall	Slutsats	Vetenskaplig kvalitet
2013 Norge PsycInfo	Schaufel, M.A Nordrehaug, J. E Malterud, K.	Hope in action – facing cardiac death: A qualitative study of patients with life-threatening disease.	Syftet med studien var att undersöka hur patienter med allvarlig sjukdom upplever hopp och existentiella frågor.	Kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Analys gjordes genom systematisk textkondensering. 11 personer deltog i studien. 8 hade drabbats av någon typ av hjärtsjukdom, 2 av dem hade en cancerdiagnos och 1 hade insjuknat i kronisk obstruktiv lungsjukdom. Inget bortfall.	Studien visar att hoppet skulle kunna förbättra coping och minska existentiell ångest när patienter konfronterades med dödlighet och andra existentiella utmaningar. Hoppet hjälpte patienter att fortsätta se mening med livet och kunde ses som en aktiv, dynamiskt tillstånd av existentiell coping.	Grad I
2012 Storbritan nien Cinahl	Soundt, A. Benson, J. Dawes, H. Smith, B. Collet, J. Meaney, A.	Understanding hope in patients with Multiple Sclerosis.	Syftet med studien var att analysera patientens uttryck för hopp samt hur patienten hanterar sin kroniska sjukdom.	Semistrukturerade intervjuer. Kategorisk innehållsanalys. 11 personer som diagnostiserats med sekundär progressiv MS deltog i studien. Inget bortfall.	Hopp ansågs viktig vid anpassning och accepterande av diagnosen Multipel Skleros. Hoppet spelade stor roll vid att känna mening med livet och att utveckla, underhålla och behålla de delar av sitt liv som hade betydelse.	Grad I

Bilaga B6

Tabell 3. Artikelöversikt/forskning med kvalitativ metod

Publika- tionsår Land Databas	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval Bortfall	Slutsats	Vetenskaplig kvalitet
2012 Storbritan- nien Cinahl	Tutton, E. Seers, K. Langstaff, D.	Hope in orthopaedic trauma: A qualitative study.	Avsikten med studien var att belysa upplevelsen av hopp på en traumaavdelning hos människor som upplevt trauma och hos sjukvårdspersonal.	Kvalitativa djupgående intervjuer samt observations med etnografisk metod. Fettermansk analys. 10 personer med traumatisk skada och 10 anställda på avdelningen deltog i studien. Inget bortfall.	Hopp identifierades som en dynamisk drivkraft som var viktig för återhämtningen, men även ansluten till meningen med livet. De identifierade även de utmaningar som finns inom processen av återhämtning från skador. Likaså vikten av att hitta en acceptabel framtid och människor som lever med skadan kämpade för att vara hoppfulla.	Grad I

Bilaga B7

Tabell 3. Artikelöversikt/forskning med kvalitativ metod

Publikationsår Land Databas	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval Bortfall	Slutsats	Vetenskaplig kvalitet
2011 United Kingdom Cinahl	Tutton, S. Seers, K. Langstaff, D. Westwood, M.	Staff and patient views of the concept of hope on a stroke unit: a qualitative study.	Syftet med studien var att utforska upplevelsen av hopp hos patienter och personal på en strokeavdelning.	Kvalitativa intervjuer med etnologisk metod. Fettermansk analys. 10 personer i åldern 37-72 år som upplevt en stroke deltog i studien. 10 medlemmar med olika professioner från ett vårdteam deltog i intervjuerna. Inget bortfall.	Viktigt att patienter har möjlighet att få uttrycka sina känslor om hopp och förtvivlan för att kunna se hopp i framtiden. Känslomässigt stöd, en stödjande hoppfull miljö krävs för att patienten skall känna hoppfullhet.	Grad I
2012 Storbritannien Cinahl	Wolverson Radbourne, E.L. Clarke, C. Moniz-Cook, E.	Remaining hopeful in early-stage dementia: A qualitative study.	Syftet med studien var att undersöka upplevelsen av hopp hos äldre personer med demens av tidigt stadium.	Kvalitativ tvärsnittsstudie baserat på halvstrukturerade intervjuer med fenomenologisk analys. 10 personer uppfyllde inklusionskriterierna och deltog i studien. Inga bortfall.	Upplevelsen av hopp är viktig i människors liv med tidig demens. Hoppet utvecklas under barndomen och förs vidare till familjer och samhällen i stort.	Grad I

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se